

**Commentariorum ac disputationum, in tertiam partem divi
Thomae tomi quinque**

Priorum vigintisex Quaestionum eius Partis expositionem complectens

Suárez, Francisco

[Köln], 1617

Sectio secunda. Vtrum vnio incarnationis in genere entis, seu doni à Deo
collati, sit omnium maxima.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93775](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93775)

Virum vnio Incarnationis in genere entis, seu doni à Deo collati sit omnium maxima.

Obiect. In hoc dubio vnum est, de quo à nemine dubitatur, nec dubitari potest, videlicet terminum ad quem resultat per hanc vnionem esse rem perfectiorem quacumque alia creata, est enim hic terminus (vt supra ostendimus) hic homo Christus, cōstans ex persona Verbi, & humanitate includit ergo in se infinitam perfectionem Verbi, superat ergo omnia alia, quæ finita sunt. Dices hoc argumento probaretur hunc terminum esse tam perfectum, sicut Verbum ipsum secundum se, atque adeo sicut Patrem ipsum, vel Spiritum sanctum, quod videtur contra Verba Christi Ioann. 14. dicentis, *Pater maior me est*, vbi loquitur de se ipso, vt homine, atq; adeo, vt termino huius vnionis. Respondetur, si in hoc termino consideretur totum id, quod includit, verum est, esse simpliciter infinite perfectum, quia includit totam perfectionem Verbi, & humanitatis, sicut omne compositum includit totam perfectionem componentium, si autem hic terminus consideretur formaliter, ac præcise, vt cōstituitur per humanitatem, sic dicitur minor Patri.

Respon. Quod ergo in quæstione venire potest, solum est, an considerando id, quod per hanc vnionem confertur humanæ naturæ, illud sit maius, & excellentius quocunque alio ente creato, vel quocunque dono Dei. Durandus enim in 3. distinct. 2. quæst. 1. dicit perfectiorem esse, & digniorem vnionem beatitudinis, atque adeo esse excellentius Dei donum, quia reddit formaliter beatum, & explet omne desiderium. Idem Richardus ibi artic. 2. quæstione vltima ad fin. Gabr. distinct. 1. quæst. 2. artic. 3. dubit. 4. ad secundum videtur sentire hanc gratiam vnionis pertinere ad maiorem dignitatem, tamen quæst. 2. artic. 2. ad secundum ad finem in contrariam partem inclinat. Idem Marfil. quæst. 3. artic. 2. ad secundum; Scotus vero distinct. 2. quæst. 1. dicit hanc vnionem esse perfectiorem in ratione actus primi, illam vero, quæ est in visione beata, esse perfectiorem per modum actus secundi, simpliciter vero negat esse comparabiles, quia sunt diuersarum rationum. Sed cum ratione doni, & perfectionis conueniant, in ea comparari poterunt, imo non solum cum perfectione visionis: sed etiam cum perfectione gratiæ habitualis potest hæc vnio comparari. Et potest fundari hoc modo hæc opinio, quia per hanc vnionem duo possunt intelligi conferri humanitati, scilicet modus ille creatus, qui fit in humanitate, & persona Verbi (omitto enim prædicamentalem relationem vnionis, hæc enim & paruum perfectionem affert, & ex suo fundamento iudicanda est) modus autem vnionis videtur in se esse quid valde imperfectum, quia realiter, seu identice est idem cum ipsa humanitate, & ita ex hac parte non videtur excedere ordinem naturæ in entitate sua, imo videtur esse quid minus perfectum, quam ipsa substantia humanitatis, gratia vero, vel visio beata est res omnino supernaturalis in entitate, & substantia sua, Verbum autem est quidem in se infinite perfectum, tamen sicut persona Verbi donatur aliquo modo humanitati per hanc vnionem, ita persona Spiritus sancti, & tota Trinitas donatur homini per gratiam, ergo in hoc æquales sunt, omnibus ergo pensatis, perfectior, vel dignior videtur illa vnio. Et confirmatur primo, quia donum communicabile indifferenter naturis rationalibus, & irrationalibus, minoris excellentiæ, & dignitatis esse videtur, quam donum, quod solis rationalibus creaturis communicari potest, sed hæc vnio est prioris generis, vt patet infra quæstione quarta, visio autem beata, & etiam gratia habitualis est posterioris generis, ergo,

A Secundo confirmatur, quia gratia habitualis sanctificat animam, & visio Dei replet omne gaudium. Ac denique ipse amor Dei ad summum bonum animæ præferendum cuius alij, ergo non videtur hæc vnio cum his omnibus bonis comparanda, nec præ illis eligenda. Terrio confirmatur, quia per mysterium Eucharistiæ confert nobis Deus ipsummet Christum, qui est infinitum bonum, ergo ex hac parte non minus beneficium, seu donum est, quam ipsa incarnatio, aliunde vero superat, quia non vni tantum humanitati, sed omnibus datur, & non semel tantum, sed sæpissime, ergo, &c.

Nihilominus dicendum est cum communi sententia, hanc vnionem esse supremum ad perfectissimum opus gratiæ per quod DEVS communicat creaturæ aliquid excellentius, & melius, quam per omnem aliam actionem communicet. Hæc est sententia Diui Thomæ artic. sequenti, ad 1. artic. 1. in corpore, & infra quæst. 4. artic. 1. ad 2. vbi tenet Caietanus, & alij. Idem supposuit D. Thomas, supra quæst. 1. artic. 1. vbi late explicuimus, quomodo communicatio bonitatis diuinæ fit maior in hoc opere, quam in omni alio, quod idem fere docet Albertus, Henricus in 3. distinct. 2. & Bonauentura ibi artic. 1. quæst. 2. in prioribus argumentis, quorum conclusionem postea concedit. Idem sumitur ex Alezan. Alen. 3. p. quæst. 11. & 12. artic. 1. membr. 1. & ex Henric. quodlib. 6. q. 6. & quodlib. 13. quæst. 5. & alij auctores infra citandi, qui negant gratiam vnionis posse communicari creaturæ irrationali, hanc sententiam tanquam manifestam supponunt. Denique Scotus hoc tandem docuit in 4. distinct. 49. qu. 2. §. ad istam secundam quæst. Et probari primo potest ex Augustino lib. 13. de Trinit. c. 9. & 13. dicente, Deum factum esse participem nostræ mortalitatis, vt nobis, persuaderet futuros participes immortalitatis eius & gloriæ, & ideo Ioannem Euangelistam, c. 1. cum dixisset, *Dedit ei potestatem filius Dei fieri*, statim addidisse, *Et verbum caro factum est*, vt ab eo quod maius est, suaderet quod incredibile videbatur. Itaque censet multo maiorem esse gratiam, Deum fieri hominem, quam homines per gratiam adoptionis fieri Dei filios, & hæredes, quo argumento fere vsus est Paulus ad Rom. 8. dicens, *Qui proprio filio suo non pepercit, quomodo cum illo non omnia nobis donabit?* eodem modo loquitur Augustinus, tractat. 2. in Ioann. & ideo lib. de prædestinat. sanct. ca. 15. hanc gratiam vnionis vocat, *Excellentissimam, tantamque naturæ humanæ subiectionem, vt quo alius attolleretur, non haberet.* Idem sumi potest

C ex Chrysost. homil. 10. in Ioann. Ratione breuiter claratur primo, quia, si consideremus omnia, quæ in hac vnione interueniunt, non tantum collatum est humanitati aliquod donum creatum, sed ipsamet persona increata filii Dei, quæ est infinitum bonum. Nec vero cum hoc dono conferri potest, quod ipsis iustis datur per gratiam ipsa persona Spiritus sancti, aut Beatis ipsa essentia diuina, quia in illis vnionibus accidentalibus non datur ipse Deus, vt per se ipsum quasi formaliter perficiat, vel aduet, seu terminet ipsum esse creaturæ suæ, neque vt cum illa vnio ens vere componat: sed dicitur dari speciali modo, quia singulari ratione censetur esse præsens, aut per modum obiecti, aut per modum principii supernaturaliter efficientis, & perficientis animam, aut certe secundum quandam præsentiam, vel vnionem ex speciali amicitia perfectam. At vero per hanc vnionem ipsamet persona Verbi per se se coniungitur humanitati, illamque perficit, & terminat dependentiam eius. Ac denique cum illa vniam substantiam vere, ac inessabiliter componit, quando ergo maior est persona diuina, quam eius participatio, & filiatio naturalis, quam adoptiua, tanto donum collatum per hanc vnionem coniuncta alia videtur superare. Quod argumentum totum fundamentum habet in Paulo ad Heb. 1. dicente de Christo, *Tanto me-*

Vnio hypostatica personæ dei donum Dei excellentissimū, D. Th. m. Albert. Bonauent. Alen.

Henricus

Scot.

Auguſt.

Ioan. 1.

Roman. 8.

Auguſt.

Chryſost.

Diffinitio

in vnione

hypostaticam, & beatissimam, & vnionem per gratiam,

Hebr. 1.

lior

hior Angelis effectus, quanto differentius pra illis nomen ha- A
reditant, & infra id confirmat ex illo Psal. 44. Dilexi
iustitiam, & odisti iniquitatem, propterea vnxit te Deus,
Deus tuus oleo laetitiae pra participibus tuis, quæ de Chri-
sto Deo & homine, intelliguntur, in quo humanitas
diuinitate vncta est, vt sancti exponunt, quos infra
questione 78. & 15. afferemus. Quod à figao confir-
mari potest, tum quia humanæ naturæ ratione hu-
ius vnionis debetur maior reuerentia, & honor, quā
debeatur illi personæ creatæ propter quamcunque
excellentiā gratiæ, aut gloriæ, ergo signum est
hanc dignitatem esse maiorem, sicut colligere
videtur Paul. ad Hebræ. 1. cum ait, & adorent eum o-
mnes Angeli eius, tum etiam quia ipsi humanitati ra-
tione huius vnionis debetur omnis excellentia gra-
tiæ & gloriæ, & vt sit prorsus impeccabilis, vt infra B
dicetur, nonnullum etiam signum est, quod hoc ho-
num, quo est præstantius, eo est rariis, vnde soli vni
naturæ communicatum est. Secundo confirmatur,
seu explicatur ex eplo, quia sicut corpus humanum
per substantialem coniunctionem cum anima rati-
ionali, efficitur veluti organum coniunctum illius,
& participat quodammodo spiritualem & rationa-
lem perfectionem eius qui status est maior perfectio
corporis quam omnis alia creatæ: ita humanitas per
hanc vnionem substantialem fit vere, ac proprie na-
tura ipsius Verbi diuini, & instrumentum coniun-
ctum illius, & ideo illi debitum est, vt participet per-
fectiones ipsius Verbi, & vt ab illo dirigatur, & gu-
bernetur tanquam à propria hypostasi, est ergo hoc
bonum sine vlla comparatione, maior perfectio il-
lius humanitatis, quam omnis alia perfectio creatæ
aut creabilis, ergo.

Secundo, si consideremus ipsum modum vnio-
nis, in primis excedit in hoc omnia alia entia creatæ,
quod est in altiori ordine rerum, quam reliqua om-
nia: sicut enim gratia quamuis comparata ad sub-
stantiam animæ, sit fortasse in esse physico, & in en-
titate minus perfecta, quia est accidens, anima verò
substantia, tamen secundum gradum, vel ordinem
rerum, constituitur in altiori ordine diuino, quia est
quædam participatio diuinitatis eiusque perfectio-
num, seu operationum: eo modo, quo sunt propriæ
Dei, & non possunt esse connaturales substantiæ cre-
atæ: ita hæc vnio licet in se tantum sit quidam mo-
dus creatus, tamen quatenus attingit Deum ipsum
in se, & illi intime, & substantialiter coniungit natu-
ram creatam, & facit vt ille qui est verus homo, sit
etiam verus Deus, non per participationem, sed per-
sonaliter, & per essentiam, hac ratione pertinet ad
quendam altiorem ordinem rerum, quam sit ordo
naturæ, vel gratiæ adoptionis, cuius signum etiam
est, quia hæc vnio non debetur naturæ, nec secun-
dum se, neque etiam vt habenti gratiam creatam
quantumcunque perfectam, at vero gratia habitualis,
& beatitudo ipsa, licet non debeatur naturæ secun-
dum se, debetur tamen naturæ, vt habenti hunc mo-
dum vnionis ad Verbum. Et hoc docuit optime D.
Tho. infra q. 7. artic. 13. ad 3. vbi dicit, gratiam vnio-
nis non esse in genere gratiæ habitualis, sed esse su-
pra omne genus, sicut ipsa diuina persona, quod fa-
tis est, vt illa vnio sit excellentius donum Dei quam
omne aliud creatum, quāuis fortasse in entitate sua
non excedat ipsam substantiam humanitatis, sicut
etiam donum sanctificationis per gratiam, est maius
quam ipsa creatio substantiæ, quamuis fortasse ipsa
entitas gratiæ physice non sit perfectior, quia excel-
lentiā horum donorum, magis pensanda est ex mo-
do, quo per illa Deus ipse communicatur, quam ex
physica tantum entitate. Et confirmatur, quia hic
modus non solum est supernaturalis, vt supra osten-
dimus, verum etiam est maius opus Dei, quam opus
creationis, vel glorificationis, quia, vt supra q. 1. late
dictum est, diuina omnipotentia atq; alia attributa,
in illo magis ostenduntur.

Et ex his facile est fundamentis contrariæ senten-
tiæ respondere, quoad principale enim fundamen-
tum iam declaratum est, quomodo Incarnatio, tam
ratione vnionis, quam Verbi vniti, excedat omnia
alia dona Dei. Vnde solum addendum est, hunc
modum vnionis simpliciter dicendum esse superna-
turale, multo magis quā gratiam, vel visionem bea-
tam, quia multo minus potest esse connaturalis crea-
turæ, & altiori modo coniungit illam Deo, supra to-
tum debitum illius, ac denique magis in eo agitur
supra omnes leges naturæ. Nec refert quod hic mo-
dus non sit entitas distincta omnino realiter à sub-
stantia humanitatis, satis enim est, totum illud esse,
quod habet, vt est modus, esse omnino supernatura-
le, non tantum quia supernaturaliter fit, sed quia in
se est, quid supernaturale. Quod vero gratia aut vi-
sio habeant proprias entitates supernaturales distin-
ctas omnino ab entitate substantiæ, non arguit in eis
maiorem supernaturalitatem, sed in hoc modo ma-
iorem quandam perfectionem, quia non pertinet ad
modum accidentis, sed substantiæ. Et inde etiam
colligi potest, hunc modum esse magis supernatura-
lem: imo constitui (vt ita dicam) in supremo gradu
supernaturalitatis, substantia enim omnino super-
naturalis, si esset possibilis, altior esset, quam acci-
dens supernaturale, quia vero talis substantia om-
nino creatæ esse non potuit, solum mediante hoc mo-
do vnionis potuit aliquo modo constitui, illa enim
substantia composita ex Verbo & humanitate ma-
xime supernaturalis censenda est.

Ad primam confirmationem negatur assumptū, A d. 1. com-
ratio enim substantiæ perfectior est, quam ratio sen-
sibilis, quamuis illa communicari possit inanima-
tis, hæc vero solis animantibus, imo ex illa ratione
sequeretur maiorem perfectionem esse habere sen-
sum, quam sit vnio hypostatica, quia hæc commu-
nicari potest lapidi, illa vero non. Illud ergo, vt Ca-
rieranus notauit, ad summum procedit in perfectio-
nibus connaturalibus, quæ oriuntur ex propriis re-
rum principiis, imo addendum est, oportere vt sint
perfectiones eiusdem ordinis, & maxime in iis quæ
non sunt perfectiones simpliciter, sed includunt im-
perfectionem generaliter autem loquendo, sepe
vniuersalior perfectio est maior ex suo genere, quia
est simpliciter simplex: ita vero est in proposito,
quia constitutio suppositi est perfectio simpliciter,
& substantialis, & ideo ex suo genere maior est, licet
possit pluribus rebus communicari, quam visio, quæ
accidentalis perfectio est. Concedi tamen potest
visionem ex ea parte, quæ est actus vitæ actusque se-
cundus quoad modum esse secundum quid magis
perfectam, quam vnio hypostatica, per se sumpta, &
ex hac parte solum posse communicari creaturæ ra-
tionali, sicut nutritio simpliciter non est perfecti-
or, quam ratio substantiæ vel suppositi, & tamen
propter modum non potest esse nisi à principio
vitæ.

Ad secundam confirmationem respondetur pos-
se potius retorqueri in confirmationem veritatis, A d. 2. con-
quia per hanc vnionem excellentiori modo sancti-
ficatur anima, & Deificatur, quam per omne aliud
donum creatum, imo non solum anima, sed etiam
corpus, quæ est alia excellentia huius vnionis, quæ
animam, & carnem immediate coniungit Deo, vnde
sine dubio est bonum præ omnibus eligendum.
Quod vero ex illa præcise non sequatur gaudium,
nisi media aliqua cognitione, hoc pertinet ad exces-
sum secundum quid, quia prouenit ex modo vita-
liter operandi. Et hinc etiam posset obiter solui di-
ctum Augustini, quod hic afferri solet, quod Mater
Dei felicitur concipiendo mentem quam ventris, non est
enim comparabilis illa conceptio, cum hac vnione,
quia non fuit ita formaliter sanctificata, & Deificata
Beata Virgo per conceptionem corporalem filij Dei,
sicut

Solutio ad
gumentum.

Augusti.

sicut ipsa humanitas per vnionem, quamquam dictum illud suam habeat intelligentiam, infra suo loco tractandam. Et hinc ad vltimam confirmationem dicitur, nullam esse comparationem sumptam ex mysterio Eucharistiae, quia ibi non datur Christus secundum vnionem personalem, sed solum secundum quandam realem praesentiam, & vnionem accidentalem ad effectus gratiae creatae & accidentalis ordinatam.

ARTICVLVS X.

an vnio duarum naturarum in Christo sit facta per gratiam.

16.
In q. 6 a. 6.
Et vbi q. 29.
ar. 2. Et 3. d.
13 q. 3. ar. 7.
P. sec. q. 110.
ar. 2. Et 3. 1.

Art. 9 huius
quaest.

c. 15. ante
med. i. m. 7.

3 d. 13 q. a. 1.
1. 2 q. 110 a. 1.

3 d. 4 q. 3 ar.
2 q. 2 Et
col. 2 le. 2.
col. 3.

Ad decimum sic proceditur. Videtur, quod vnio Incarnationis non sit facta per gratiam. Gratia enim est accedens quoddam: ut in secunda parte habitum est*. Sed humanae naturae vnio ad diuinam, non est facta per accedens: ut supra ostensum. 4. Ergo videtur quod vnio Incarnationis non sit facta per gratiam.

1. Praeterea, Gratia subiectum est anima: sed sicut dicitur Col. 2. in Christo inhabitauit omnis plenitudo diuinitatis corporaliter: ergo videtur quod illa vnio non sit facta per gratiam.

3. Praeterea, Quilibet Sanctus Deo vnitur per gratiam. Si igitur vnio Incarnationis fuit per gratiam, videtur quod non aliter dicatur Christus esse Deus, quam alij Sancti homines.

Sed contra est, quod Augustinus dicit in lib. 2. de Prad. Sanctorum, Ea gratia sit ab initio fidei sue homo quicumque, Christianus, qui gratia homo ille ab initio factus est Christus: sed homo ille factus est Christus per vnionem ad diuinam naturam. Ergo vnio illa fuit per gratiam.

Respondendo dicendum, quod sicut in secunda parte dictum est*, gratia dupliciter dicitur. Vno modo ipsa voluntas Dei gratis aliquid dantis: alio modo ipsum gratuitum donum Dei. Indiget autem humana natura gratuita Dei voluntate ad hoc, quod eleuetur in Deum cum hoc sit supra facultatem suae naturae. Eleuatur autem humana natura in Deum dupliciter. Vno modo per operationem, qua scilicet Sancti cognoscunt & amant Deum. Alio modo per esse personale. Qui quidem modus est singularis Christo: in quo humana natura assumpta est ad hoc, quod sit in persona filij Dei. Manifestum est autem quod ad perfectionem operationis requiritur, quod potentia sit perfecta per habitum: sed quod natura habeat esse in supposito suo, non sit mediante aliquo habitu.

Sic ergo dicendum est, quod si gratia accipitur ipsa Dei voluntas gratis aliquid faciens, vel gratum seu acceptum aliquem habens, vnio Incarnationis facta est, per gratiam: sicut & vnio Sanctorum, ad Deum per cognitionem & amorem. Si vero gratia dicatur ipsum gratuitum Dei donum, sic ipsum quod est humanam naturam, esse vnitam personae diuinae, & potest dici quedam gratia, in quantum nullis precedentibus meritis hoc est factum, non autem ita quod sit aliqua gratia habitualis, qua mediante talis vnio fiat.

Ad primum ergo dicendum, quod gratia, quae est accedens, est quedam similitudo diuinitatis participata in homine. Per Incarnationem autem, humana natura non dicitur participasse similitudinem aliquam diuinae naturae, sed dicitur esse coniuncta ipsi diuinae naturae in persona filij: Maius autem est ipsa res, quam similitudo eius participata.

Ad secundum dicendum, quod gratia habitualis est solum in anima: sed gratia, id est, gratuitum Dei donum quod est vniri diuinae personae, pertinet ad totam naturam humanam, quae compositur ex anima & corpore. Et per hunc modum dicitur plenitudo diuinitatis in Christo corpore

aliter habitasse: quia est vnita diuina natura non solum animae, sed etiam corpori: Quamuis etiam possit dici, quod dicitur habitasse in Christo corporaliter, id est non vmbrales sicut habitauit in sacramentis veteris legis, de quibus ibidem subditur, quod sunt vmbra futurorum: corpus autem est Christus: prout scilicet corpus contra vmbralem diuiditur. Di uincit etiam quidam, quod diuinitas dicitur in Christo habitasse corporaliter, id est, tribus modis: sicut corpus habet tres dimensiones. Vno modo, per essentiam, praesentiam, & potentiam: alio modo, per gratiam gratum facientem: sicut in sanctis: Tertio modo, per vnionem personalem: quod est proprium sibi.

Vnde patet responsio ad tertium: quia scilicet vnio Incarnationis non est facta solum per gratiam habitalem, sicut alij sancti vnuntur Deo, sed secundum subsistentiam suae personae.

COMMENTARIVS.

Explicit haecenus D. Tho. perfectio nem essentiali huius vnionis, & vultu physicam naturam eius. In his autem tribus vltimis articulis docet, quid sit haec vnio in genere gratiae, seu quomodo sit hoc opus gratiae gratuito collatae humane naturae, & obiter declarat nonnullas causas, praeterim extrinsecas incarnationis. Ad intelligendum ergo titulum praesentis articuli aduertendum est, tribus modis posse existimari hanc vnionem factam esse per gratiam, scilicet effectiue, dispositiue, & formaliter, alia enim genera causarum in praesenti locum non habent, ut per se constat. Rursus gratiam distinguit D. Tho. in corpore articuli vno modo significare gratuitam Dei voluntatem, alio vero quodlibet gratuitum donum Dei. Vnde fit etiam, ut haec gratia in increatam, & creatam distinguatur, & iuxta varias significaciones, variegationes, sub hoc vno titulo comprehendere possint, quas omnes videtur D. Thom. complexus, omnibus enim illis satisfaci.

Dicit ergo primo, hanc vnionem esse per gratiam, quae est gratuita Dei voluntas, quia est supra facultatem totius naturae, & supra omnia merita, in qua conclusione assignat causam efficientem, quam dicit esse solam diuinam voluntatem, non vt curat operantem, sed vt eleuatam naturam, supra totum debitum, & meritum sui, sub qua ratione voluntas, gratia vocatur, & in hoc genere causae dici potest vnio haec facta per gratiam increatam.

Dicit secundo, non esse factam hanc vnionem per aliquam gratiam habitalem, & inherere ipsi humanitati. Ratio est, quia haec vnio non est aliqua operatio, sed est communicatio ipsius esse personalis filij Dei: at vero gratia habitualis ordinatur ad operationem: ergo. In qua conclusione intendit D. Tho. excludere hanc gratiam, quo ad omne genus causae, pro certo n. supponit, non posse esse formalem, quia est accedens, quod supra etiam disputatione sexta probatum est quod vero non sit efficiens, vel disponens, optime probat ratione adducta, quia habitus solum ad operationem disponit, & solam illam efficit. Et confirmat hoc, argumento proportionali, nam in nobis natura non est in supposito suo, medio aliquo habitu, ergo nec in Christo. Quod argumentum videri potest non omnino efficax, quia haec vnio in Christo non fit eodem prorsus modo, ac in nobis. Sed quomodo in hoc tenet proportio in sequenti disputatione latius ostendimus. Vltimo est in hac conclusione aduertendum, quamuis D. Tho. specialiter locutus fuerit de gratia habituali, sub ea tamen comprehendisse non solum habitum existentem in essentia animae, sed etiam habitus potentiarum, imo addo extendi hoc debere ad actus, & ad omne auxilium creatum ad operationem ordinatum, de his enim